

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Кафедра господарського права

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ЕКОНОМІЧНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ»**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань – 05 «Соціальні та поведінкові науки»

Спеціальність – 051 «Економіка»

Освітня програма/спеціалізація – «Бізнес-економіка»

Статус дисципліни – за вибором студента

Рік набору – 2018, 2019

Харків – 2020

Робоча програма навчальної дисципліни «Правовий захист економічної конкуренції» для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка» спеціалізації «Бізнес-економіка» фінансово-правового факультету. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2020. 22 с.

Розробник

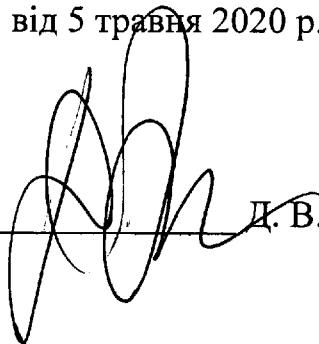
Швидка Тетяна Ігорівна – асистентка кафедри господарського права,
кандидатка юридичних наук, доцентка

Гарант освітньої програми

Шевченко Людмила Степанівна – завідувачка кафедри економічної
теорії, докторка економічних наук, професорка

Затверджено на засіданні кафедри господарського права
(протокол №9 від 5 травня 2020 р.)

Завідувач кафедри _____ Д. В. Задихайло

Зміст

1. Опис навчальної дисципліни.....	4
2. Очікувані результати навчання.....	5
3. Програма навчальної дисципліни.....	7
4. Обсяг і структура навчальної дисципліни.....	12
5. Теми лекційних і практичних занять.....	14
5.1. Теми лекційних занять.....	14
5.2. Теми практичних занять.....	15
6. Форми педагогічного контролю, засоби та критерії оцінювання результатів навчання	17
7. Інформаційне забезпечення навчальної дисципліни.....	19

1. Опис навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Правовий захист економічної конкуренції» для студентів першого (бакалаврського) освітньо-кваліфікаційного рівня галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень освіти	Дидактична структура навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 5,0	Галузь знань – 05 «Соціальні та поведінкові науки» Спеціальність – 051 «Економіка» Спеціалізація – «Бізнес-економіка» Рівень освіти – перший (бакалаврський)	За вибором студента	За вибором студента
Модулів – 3		Рік підготовки: 2-4-й	Рік підготовки: 2-4-й
		семестр	семестр
Загальна кількість годин - 150		3-8-й	3-8-й
		Лекції	Лекції
		30 год.	6 год.
		Практичні заняття	Практичні заняття
		44 год.	8 год.
		Самостійна робота	Самостійна робота
		76 год.	136 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4-6, самостійної роботи студента - 4-5.		Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (залік)	Види контролю: підсумковий контроль знань (залік)

Мета навчальної дисципліни – розуміння здобувачами вищої освіти особливостей механізму правового регулювання сучасних конкурентних відносин та вироблення навичок застосування на практиці здобутих знань у сфері захисту економічної конкуренції.

Завдання:

- формування теоретичних знань у сфері конкурентного права та раціонального використання матеріальних та процесуальних норм законодавства про захист економічної конкуренції;
- знання організаційно-правових заходів антимонопольного регулювання та захисту економічної конкуренції;
- знання системи антимонопольних органів, їх завдань, повноважень та принципів діяльності;
- придбання навичок правильно кваліфікувати правопорушення в сфері захисту економічної конкуренції та недобросовісної конкуренції;
- набуття умінь аналізувати правову літературу, пов'язану з конкурентним правом;
- оволодіння практичними навичками щодо правильного

застосування процесуальних норм законодавства про захист економічної конкуренції;

– опанування навичок щодо складання документів для антимонопольних органів;

– набуття умінь здійснювати пошук та критичний аналіз матеріалів правозастосовної діяльності при вирішенні конкретних практичних завдань.

Пререквізити: «Економічна теорія», «Міжнародна економіка», «Міжнародний бізнес», «Зовнішньоекономічна діяльність підприємства», «Менеджмент», «Маркетинг», «Економіка та фінанси підприємства», «Бізнес-потенціал розвитку підприємства».

Кореквізити: «Економічна безпека підприємства».

Постреквізити: «Конкурентоспроможність бізнесу (підприємства)».

Мова навчання – українська.

2. Очікувані результати навчання з дисципліни

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати такі результати навчання:

1.	Вільно орієнтуватися в системі правових актів з питань регулювання економічної конкуренції та відповідних матеріалах судової практики.
2.	Застосувати фундаментальні теоретичні знання у сфері конкурентного права та вміння раціонального використання матеріальних та процесуальних норм законодавства про захист економічної конкуренції.
3.	Здійснювати аналіз та ретроспективу виникнення та становлення конкурентного законодавства України та іноземних країн.
4.	Здійснювати пошук та систематизацію норм права, які регулюють захист економічної конкуренції в Україні.
5.	Правильно кваліфікувати правопорушення в сфері захисту економічної конкуренції та недобросовісної конкуренції.
6.	Вирішувати казуси, інтегровано використовуючи набуті студентами знання з курсу господарського права, аналізувати правозастосовні акти, що приймаються у справах, пов'язаних із порушенням конкурентного законодавства, щодо правильності застосування норм матеріального та процесуального права.
7.	Здійснювати аналіз повноважень антимонопольних органів для звернення за попереднім висновком чи дозволом.
8.	Давати характеристику тим чи іншим діям юридичної особи, які пов'язані з нормами антимонопольного законодавства.
9.	Визначати порогові показники для концентрації та узгоджених дій юридичних осіб.
10.	Визначати монопольне становище суб'єктів господарювання, товарні межі ринку та товари взаємозамінники (групу товарів взаємозамінників), територіальні (географічні) та часові межі ринку, визначати потенційних конкурентів.
11.	Застосувати міжнародний досвід, а також судову практику при вирішенні конкретних практичних завдань.

Навчальна дисципліна забезпечує формування студентами загальних і спеціальних компетентностей та набуття результатів навчання, визначених

освітньо-професійною програмою «Бізнес-економіка», а саме:

Загальних компетентностей:

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК14. Уміння грамотно і точно формулювати та висловлювати свої позиції, належним чином їх обґрунтовувати.

ЗК17. Здатність до самоосвіти та навчання протягом усього життя.

Спеціальних компетентностей:

СК1. Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях.

СК4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.

СК11. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію.

СК13. Здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності.

СК16. Здатність до аналітичної діяльності, спрямованої на економічне обґрунтування сучасних бізнес-стратегій.

СК17. Уміння визначати загрози економічній безпеці бізнесу, розробляти та впроваджувати заходи з їх запобігання.

Програмних результатів навчання:

ПРН3. Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки.

ПРН6. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності.

ПРН9. Усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.

ПРН10. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.

ПРН11. Вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин.

ПРН12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПРН16. Вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки.

ПРН23. Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне, креативне, самокритичне мислення.

ПРН25. Уміти аналізувати поведінку економічних агентів і ринків у глобальному середовищі, обирати пріоритети розвитку в умовах глобалізації.

ПРН27. Демонструвати базові навички розроблення ефективних бізнес-стратегій з урахуванням ресурсних обмежень, альтернатив вибору та наслідків реалізації на мікро- і макрорівнях.

ПРН29. Уміти здійснювати юридичний супровід господарської діяльності бізнес-структури та впроваджувати процедури антикорупційного комплаєнсу.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. ПРАВОВІ ЗАСАДИ РЕГУЛЮВАННЯ КОНКУРЕНТНИХ ВІДНОСИН

Тема 1. Поняття економічної конкуренції та її роль у сфері господарювання

Предмет і завдання навчального курсу “Правий захист економічної конкуренції”. Види конкуренції. Учасники відносин у сфері економічної конкуренції. Поняття конкурентного права, його місце в системі права. Функції конкуренції, конкурентного права, конкурентної політики держави. Предмет і метод конкурентного права. Конституція України як правовий базис регулювання відносин в сфері захисту економічної конкуренції. Міжнародні акти, як джерело конкурентного права.

Тема 2. Історія становлення та розвитку конкурентного права іноземних країн

Становлення антимонопольного законодавства в США. Закон Шермана, Закон Клейтона та подальший розвиток американської моделі антитрестівського регулювання. Становлення антимонопольного права Великої Британії, Австралії, Нової Зеландії. Становлення антимонопольного регулювання в Японії, Китайській Народній Республіці, Південній Кореї та ОАЕ. Становлення антимонопольного регулювання в європейських країнах. Антимонопольна політика Європейського Союзу. Особливості американської, європейської та азіатської моделі конкурентного законодавства.

Тема 3. Конкурентне законодавство України

Особливість формування конкурентного законодавства України. Еволюція конкурентного законодавства. Сьогоднішній стан конкурентного законодавства України. Загальна характеристика першого етапу формування антимонопольного законодавства та програми демонополізації економіки та розвитку конкуренції. Основні напрями конкурентної політики початку 2000х років. Становлення і формування другого етапу становлення конкурентного законодавства. Загальна характеристика Закону України «Про захист економічної конкуренції» та Закону України «Про захист від недобросовісної

конкуренції». Зміни в конкурентному законодавстві із прийняттям Закону України «Про ратифікацію Протоколу про вступ України до Світової організації торгівлі» та його вплив на розвиток конкурентного законодавства. Прийняття «Угоди про асоціацію між Україною та ЄС» та її вплив на стан конкурентного законодавства. Зміни в конкурентному законодавстві щодо регулювання публічних закупівель. Зміни у конкурентному законодавстві із прийняттям Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання». Значення постанов вищих судових органів у застосуванні антимонопольно-конкурентного законодавства України. Програма розвитку конкуренції на 2014-2024 роки. Проект Концепції державної політики розвитку та захисту економічної конкуренції в Україні.

Тема 4. Конкурентна політика держави та механізми її реалізації

Елементи та засади реалізації господарсько-правової політики держави. Функціональне призначення конкурентної політики держави. Взаємозв'язки конкурентної політики з іншими напрямками економічної політики держави. Основні напрями та завдання конкурентної політики держави. Конкурентна економічна політика та конкурентна правова політика. Правові засоби та механізми реалізації конкурентної політики. Деолігархізація як особливий напрям конкурентної політики. Політика захисту та політики розвитку конкуренції. Політика захисту національного товаровиробника. Спеціальні захисні механізми, їх зміст та порядок застосування. Процедура захисту національного товаровиробника від демпінгового імпорту. Процедура захисту національного товаровиробника від субсидованого імпорту.

Тема 5. Правові основи діяльності Антимонопольного комітету України

Історія становлення і розвитку Антимонопольного комітету України. Місце АМК у системі органів державної влади. Мета і принципи діяльності. Система органів Антимонопольного комітету України. Термін повноважень Голови та Державних уповноважених Комітету. Органи, які призначають голову та державних уповноважених.

Повноваження Антимонопольного комітету України. Повноваження у сфері здійснення контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції; у сфері здійснення контролю за узгодженими діями та концентрацією; у сфері формування та реалізації конкурентної політики, сприяння розвитку конкуренції, нормативного і методичного забезпечення діяльності Антимонопольного комітету України та застосування законодавства про захист економічної конкуренції.

Статус та повноваження голови АМКУ, його заступників і державних уповноважених АМКУ.

Процедура формування територіальних відділень. Статус та повноваження, територіальних відділень АМКУ, повноваження голови територіальних відділень АМКУ

Порядок утворення і діяльності колегіальних органів

Антимонопольного комітету України. Постійно діючі та тимчасові адміністративні колегії, адміністративна колегія територіального відділення АМКУ. Рішення адміністративних колегій

Виключна компетенція Антимонопольного комітету України як вищого колегіального органу

Гарантії здійснення повноважень Антимонопольного комітету України.

Антимонопольний комітет як уповноважений орган у сфері державної допомоги

Модуль 2. ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ КОНКУРЕНТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

Тема 6. Загальна характеристика порушень законодавства про захист економічної конкуренції

Сутність та склад порушення законодавства про захист економічної конкуренції. Загальна характеристика правопорушень, передбачених у Законі України «Про захист економічної конкуренції». Загальна характеристика правопорушень, передбачених у Законі України «Про захист від недобросовісної конкуренції». Об'єкт конкурентних правопорушень. Об'єктивна сторона конкурентних правопорушень. Суб'єкт конкурентних правопорушень. Суб'єктивна сторона конкурентних правопорушень. Поняття і види зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку. Види антиконкурентних узгоджених дій. Антиконкурентні дії органів влади, місцевого самоврядування, адміністративно-господарського управління та контролю. Заборони делегування повноважень органів влади і органів місцевого самоврядування, примушення до порушення законодавства про захист економічної конкуренції і їх легітимації. Обмежувальна діяльність суб'єктів господарювання і об'єднань. Неправомірне використання ринкового становища. Дискримінація конкурентів суб'єктами господарювання. Загальні засади поняття недобросовісна конкуренція.

Тема 7. Визначення монопольного становища. Етапи визначення монопольного (домінуючого) становища

Етапи визначення ринку.

Територіальні, товарні і часові межі ринку. Фактори, що впливають на визначення меж ринку. Ступінь відкритості ринку.

Поняття потенційних конкурентів. Адміністративні, економічні і етнічні бар'єри вступу на ринок.

Розрахунок частки суб'єкта господарювання на ринку. Поняття потенційних конкурентів. Адміністративні, економічні і етнічні бар'єри вступу на ринок.

Типи ринків та їх основні характеристики. Ринкова влада. Визначення стану конкуренції на ринку. Вивчення структури ринку.

Зловживання монопольним становищем суб'єкта господарювання. Суб'єктивні ознаки зловживання монопольним (домінуючим) становищем на

ринку. Об'єктивні ознаки зловживання монополієм (домінуючим) становищем на ринку.

Тема 8. Антиконтурентні узгоджені дії суб'єктів господарювання

Поняття узгоджених дій суб'єктів господарювання. Види узгоджених дій. Характеристика горизонтальних, вертикальних, конгломератних і змішаних узгоджених дій. Типові вимоги до узгоджених дій. Випадки, в яких необхідне отримання дозволу органів АМКУ на узгоджені дії.

Антиконтурентні узгоджені дії суб'єктів господарювання. Відповідальність за картельні змови зарубіжний досвід. Застосування системи "Lienency" як елемента поживабливості до порушників за картельні змови.

Порушення у сфері публічних закупівель. Спотворення результатів тендерів, торгів, аукціонів. АМКУ як орган оскарження публічних закупівель. Повноваження постійно діючої адміністративної колегії Антимонопольного комітету України з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель.

Тема 9. Антиконтурентні дії органів влади, місцевого самоврядування, адміністративно-господарського управління та контролю

Загальна характеристика антиконтурентних дій органів влади, місцевого самоврядування, адміністративно-господарського управління та контролю. Заборони делегування повноважень органів влади і органів місцевого самоврядування, примушення до порушення законодавства про захист економічної конкуренції і їх легітимації.

Обмежувальна діяльність суб'єктів господарювання і об'єднань. Неправомірне використання ринкового становища. Дискримінація конкурентів суб'єктами господарювання.

Тема 10. Загальні засади поняття недобросовісна конкуренція

Неправомірне використання ділової репутації господарюючого суб'єкта (підприємця). Неправомірне використання чужих позначень, рекламних матеріалів, упаковки. Неправомірне використання товару іншого виробника. Копіювання зовнішнього вигляду виробу. Порівняльна реклама. Створення перешкод суб'єктам господарювання (підприємцям) у процесі конкуренції та досягнення неправомірних переваг у конкуренції. Дискредитація суб'єкта господарювання (підприємця). Купівля-продаж товарів, виконання робіт, надання послуг із примусовим асортиментом. Схиляння до бойкоту суб'єкта господарювання (підприємця). Схиляння постачальника до дискримінації покупця (замовника). Підкуп працівника постачальника та підкуп працівника покупця (замовника). Досягнення неправомірних переваг у конкуренції. Неправомірне збирання, розголошення та використання комерційної таємниці. Неправомірне збирання комерційної таємниці. Розголошення комерційної таємниці. Схиляння до розголошення

комерційної таємниці. Неправомірне використання комерційної таємниці.

Тема 11. Загальні засади відповідальності за конкурентні правопорушення

Господарсько-правова відповідальність за порушення законодавства про захист економічної конкуренції. Адміністративно-господарський штраф. Примусовий поділ. Адміністративна відповідальність посадових осіб та інших працівників суб'єктів господарювання, органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю. Відповідальність за недобросовісну конкуренцію. Умови застосування господарсько-правової відповідальності за конкурентні правопорушення. Відповідальність посадових осіб, передбачена КУпАП. Відповідальність посадових осіб за примушування до антиконкурентних узгоджених дій (ст. 164⁻¹⁸ КУпАП). Відповідальність за порушення законодавства про закупівлі (ст. 164⁻¹⁴ КУпАП). Кримінальна відповідальність за незаконне збирання з метою використання або використання відомостей, що становлять комерційну або банківську таємницю та за розголошення комерційної або банківської таємниці (ст. 231, 323 ККУ)

Модуль 3. ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТА КОНТРОЛЬ У СФЕРІ ЗАХИСТУ ЕКОНОМІЧНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ ТА У СФЕРІ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ПРИРОДНИХ МОНОПОЛІЙ

Тема 12. Державне регулювання та контроль за діяльністю суб'єктів природних монополій

Суть монополії та її види. Суб'єкти природної монополії. Сфери діяльності суб'єктів природних монополій. Суміжні ринки та їх характеристика. Суб'єкти контролю. Загальна характеристика статусу національних комісій з регулювання діяльності природних монополій. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації. Анбандлінг на ринку електроенергетики. Закон України «Про ринок електричної енергії». Анбандлінг у нафто-газовій сфері економіки. Постанова КМУ «Про відокремлення діяльності з транспортування природного газу та забезпечення діяльності оператора газотранспортної системи».

Тема 13. Поняття концентрації та контроль за узгодженими діями та концентрацією

Поняття концентрації. Характеристика основних видів концентрації. Дії, які не вважаються концентрацією. Визначення порогових показників. Умови отримання дозволу на концентрацію. Порядок подання заяв до Антимонопольного комітету України про попереднє отримання дозволу на концентрацію суб'єктів господарювання. Порядок подання заяв про надання

дозволу на узгоджені дії та концентрацію. Порядок розгляду заяв і справ про узгоджені дії та концентрацію. Підстави для заборони надання дозволу на узгоджені дії та концентрацію. Типові вимоги до узгоджених дій. Випадки, в яких необхідне отримання дозволу органів АМКУ на узгоджені дії. Порядок надання Кабінетом Міністрів України дозволу на узгоджені дії, концентрацію суб'єктів господарювання.

Тема 14. Розгляд справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції органами Антимонопольного комітету України

Вимоги до оформлення заяв. Випадки відмови в розгляді заяв. Розгляд заяв про порушення законодавства про захист економічної конкуренції органами Антимонопольного комітету. Підстави і порядок розгляду справи. Основні етапи проведення розслідування. Докази у справах. Рішення за результатами розгляду заяв. Перевірка, перегляд та оскарження рішень органів Антимонопольного комітету у справах про порушення законодавства про захист економічної конкуренції. Зміна, скасування та визнання рішень недійсними. Розмежування компетенції органів Антимонопольного комітету України з розгляду заяв і справ про порушення конкурентного законодавства. Рішення, що приймаються у справах про порушення конкурентного законодавства.

Тема 15. Порядок підготовки перевірок дотримання вимог законодавства про захист економічної конкуренції

Порядок підготовки перевірок дотримання вимог законодавства про захист економічної конкуренції. Планові і позапланові перевірки. Основні цілі перевірок. Документи, необхідні для перевірки. Організація проведення перевірок. Вивчення відносин контролю. Особливості проведення перевірок органів влади і органів місцевого самоврядування.

4. Обсяг і структура навчальної дисципліни

Теми навчальної дисципліни	Обсяг у годинах							
	Денна форма				Заочна форма			
	Усього	У тому числі			Усього	У тому числі		
		Л	ПЗ	СРС		Л	ПЗ	СРС
Модуль 1. Правові засади регулювання конкурентних відносин.								
1. Поняття економічної конкуренції та її роль у сфері господарювання.	10	2	2	6	10	2	2	6
2. Історія становлення та розвитку конкурентного права іноземних країн.	10	2	2	6	10			10
3. Конкурентне законодавство України.	10	2	2	6	10			10
4. Конкурентна політика	10	2	2	6	10			10

держави та механізми її реалізації.								
5. Правові основи діяльності Антимонопольного комітету України.	10	2	4	4	10			10
<i>Разом</i>	<i>50</i>	<i>10</i>	<i>12</i>	<i>28</i>	<i>50</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>46</i>
Модуль 2. Господарсько-правова відповідальність за порушення конкурентного законодавства України.								
6. Загальна характеристика порушень законодавства про захист економічної конкуренції.	10	2	2	6	10	2	2	6
7. Визначення монопольного становища та зловживання ним.	10	2	4	4	10			10
8. Антиконтурентні узгоджені дії суб'єктів господарювання.	10	2	6	2	10		2	8
9. Антиконтурентні дії органів влади, місцевого самоврядування, адміністративно-господарського управління та контролю та інші види порушень законодавства про захист економічної конкуренції.	10	2	4	4	10			10
10. Загальні засади поняття недобросовісна конкуренція.	10	2	4	4	10			10
11. Загальні засади відповідальності за конкурентні правопорушення.	10	2	4	4	10			10
<i>Разом</i>	<i>60</i>	<i>12</i>	<i>24</i>	<i>24</i>	<i>60</i>	<i>2</i>	<i>4</i>	<i>54</i>
Модуль 3. Державне регулювання та контроль у сфері захисту економічної конкуренції та у сфері діяльності суб'єктів природних монополій.								
12. Державне регулювання та контроль за діяльністю суб'єктів природних монополій.	10	2	2	6	10	2		10
13. Поняття концентрації та контроль за узгодженими діями та концентрацією.	10	2	2	6	10			8
14. Розгляд справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції органами АМКУ.	10	2	2	6	10		2	8
15. Порядок підготовки перевірок дотримання вимог законодавства про захист економічної конкуренції.	10	2	2	6	10			10
<i>Разом</i>	<i>40</i>	<i>8</i>	<i>8</i>	<i>24</i>	<i>40</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>36</i>

Усього годин / кредитів ECTS	150 / 5,0	30	44	76	150 / 5,0	6	8	136
------------------------------	-----------	----	----	----	-----------	---	---	-----

5. Теми лекційних і практичних занять

5.1. Теми лекційних занять

Теми навчальної дисципліни	Теми лекцій	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
Модуль 1. Правові засади регулювання конкурентних відносин.			
1. Поняття економічної конкуренції та її роль у сфері господарювання.	1. Поняття економічної конкуренції та її роль у сфері господарювання.	2	2
2. Історія становлення та розвитку конкурентного права іноземних країн.	2. Історія становлення та розвитку конкурентного права іноземних країн.	2	
3. Конкурентне законодавство України.	3. Конкурентне законодавство України.	2	
4. Конкурентна політика держави та механізми її реалізації.	4. Конкурентна політика держави та механізми її реалізації.	2	
5. Правові основи діяльності Антимонопольного комітету України.	5. Правові основи діяльності Антимонопольного комітету України.	2	
Модуль 2. Господарсько-правова відповідальність за порушення конкурентного законодавства України.			
6. Загальна характеристика порушень законодавства про захист економічної конкуренції та відповідальності за них.	6. Загальна характеристика порушень законодавства про захист економічної конкуренції.	2	2
7. Визначення монопольного становища та зловживання ним.	7. Визначення монопольного становища та зловживання ним.	2	
8. Антиконтурентні узгоджені дії суб'єктів господарювання.	8. Антиконтурентні узгоджені дії суб'єктів господарювання.	2	
9. Антиконтурентні дії органів влади, місцевого самоврядування, адміністративно-господарського управління та контролю та інші види порушень законодавства про захист економічної конкуренції.	9. Антиконтурентні дії органів влади, місцевого самоврядування, адміністративно-господарського управління та контролю та інші види порушень законодавства про захист економічної конкуренції.	2	2
10. Загальні засади поняття недобросовісна конкуренція.	10. Загальні засади поняття недобросовісна конкуренція.	2	
11. Загальні засади	11. Загальні засади	2	

відповідальності за конкурентні правопорушення.	відповідальності за конкурентні правопорушення.		
Модуль 3. Державне регулювання та контроль у сфері захисту економічної конкуренції та у сфері діяльності суб'єктів природних монополій.			
12. Державне регулювання та контроль за діяльністю суб'єктів природних монополій.	12. Державне регулювання та контроль за діяльністю суб'єктів природних монополій.	2	2
13. Поняття концентрації та контроль за узгодженими діями та концентрацією.	13. Поняття концентрації та контроль за узгодженими діями та концентрацією.	2	
14. Розгляд справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції органами АМКУ.	14. Розгляд справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції органами АМКУ.	2	
15. Порядок підготовки перевірок дотримання вимог законодавства про захист економічної конкуренції.	15. Порядок підготовки перевірок дотримання вимог законодавства про захист економічної конкуренції.	2	
Усього годин		30	6

5.2. Темі практичних занять

Темі навчальної дисципліни	Темі практичних занять	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
Модуль 1. Правові засади регулювання конкурентних відносин			
1. Поняття економічної конкуренції та її роль у сфері господарювання.	1. Поняття економічної конкуренції та її роль у сфері господарювання.	2	2
2. Історія становлення та розвитку конкурентного права іноземних країн.	2. Історія становлення та розвитку конкурентного права іноземних країн.	2	
3. Конкурентне законодавство України.	3. Конкурентне законодавство України.	2	
4. Конкурентна політика держави та механізми її реалізації.	4. Конкурентна політика держави та механізми її реалізації.	2	
5. Правові основи діяльності Антимонопольного комітету України.	5. Правові основи діяльності Антимонопольного комітету України.	2	
	Колоквіум.	2	
Модуль 2. Господарсько-правова відповідальність за порушення конкурентного законодавства України.			

6. Загальна характеристика порушень законодавства про захист економічної конкуренції.	6. Загальна характеристика порушень законодавства про захист економічної конкуренції.	2	2
7. Визначення монопольного становища та зловживання ним.	7.1. Методика Визначення монопольного становища.	2	
	7.2. Поняття зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку.	2	
8. Антиконтурентні узгоджені дії суб'єктів господарювання.	8.1. Поняття та види узгоджених дій суб'єктів господарювання.	2	
	8.2. Антиконтурентні узгоджені дії суб'єктів господарювання.	2	2
	8.3. Порушення у сфері публічних закупівель. Спотворення результатів тендерів, торгів, аукціонів.	2	
9. Антиконтурентні дії органів влади, місцевого самоврядування, адміністративно-господарського управління та контролю та інші види порушень законодавства про захист економічної конкуренції.	9.1. Антиконтурентні дії органів влади, місцевого самоврядування, адміністративно-господарського управління та контролю та інші види порушень законодавства про захист економічної конкуренції.	2	
	9.2. Обмежувальна діяльність суб'єктів господарювання і об'єднань. Неправомірне використання ринкового становища. Дискримінація конкурентів суб'єктами господарювання.	2	
10. Загальні засади поняття недобросовісна конкуренція.	10.1. Загальні засади поняття недобросовісна конкуренція. Неправомірне використання ділової репутації суб'єкта господарювання (підприємця).	2	
	10.2. Створення перешкод суб'єктам господарювання (підприємцям) у процесі конкуренції та досягнення неправомірних переваг у конкуренції. Неправомірне збирання, розголошення та використання комерційної таємниці.	2	
11. Загальні засади відповідальності за	11. Загальні засади відповідальності за	2	

конкурентні правопорушення.	конкурентні правопорушення. Колоквіум.	2	
Модуль 3. Державне регулювання та контроль у сфері захисту економічної конкуренції та у сфері діяльності суб'єктів природних монополій.			
12. Державне регулювання та контроль за діяльністю суб'єктів природних монополій.	12. Державне регулювання та контроль за діяльністю суб'єктів природних монополій.	2	
13. Поняття концентрації та контроль за узгодженими діями та концентрацією.	13. Поняття концентрації та контроль за узгодженими діями та концентрацією.	2	
14. Розгляд справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції органами АМКУ.	14. Розгляд справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції органами АМКУ.	2	2
15. Порядок підготовки перевірок дотримання вимог законодавства про захист економічної конкуренції.	15. Порядок підготовки перевірок дотримання вимог законодавства про захист економічної конкуренції.	2	
Усього годин		44	8

6. *Форми педагогічного контролю, засоби та критерії оцінювання результатів навчання*

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Правовий захист економічної конкуренції» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань студентів передбачає:

– контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких *засобів*: усне, письмове або експрес-опитування, виконання тестових завдань, розв'язання практичних завдань або задач, захист кейсу, підготовка і захист реферату за ініціативи студента, peer review, контрольна робота.

У ході практичного заняття студент може отримати оцінку за чотириохальною шкалою (0, 3, 4, 5). За результатами практичних занять із кожного з трьох модулів розраховується середньоарифметична кількість балів (максимальна оцінка – 20 балів), що включається до підсумкової оцінки знань;

– контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на колоквіумах. Проводяться два колоквіуми. Максимальна оцінка з кожного колоквіуму становить 10 балів.

Протягом семестру студенти виконують завдання для *самостійної роботи* (підготовка усної доповіді, презентації, есе, реферату тощо). Максимальна кількість балів за самостійну роботу – 20.

Формою підсумкового контролю знань студентів залік за результатами практичних занять, що оцінюється за шкалою від 0 до 100 балів.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів:

Поточний контроль					Самостійна робота студентів	Підсумкова оцінка знань
Практичні заняття			Колоквіуми			
Модуль № 1	Модуль № 2	Модуль № 3	Колоквіум № 1	Колоквіум № 2		
max 20	max 20	max 20	max 10	max 10	max 20	max 100

Критерії оцінювання з дисципліни «Правовий захист економічної конкуренції»

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний контроль на практичному занятті	Max 5	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки.
	4	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки.
	3	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Колоквіум	Max 10	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з тем, можливі окремі несуттєві недоліки.
	9	Результати опрацювання матеріалу високі, але незначна кількість несуттєвих помилок.
	8	Добре засвоєння матеріалу з тем, але є окремі помилки.
	7	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	6	Мінімальні результати, достатні для отримання позитивної оцінки.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Оцінка самостійної роботи студента	Max 20	Глибоке знання проблем, пов'язаних із темою дослідження, вільне володіння матеріалом, вміння самостійно й творчо мислити, знаходити, узагальнювати, аналізувати матеріал, робити самостійні теоретичні та практичні висновки.
	17-13	У роботі розкрито основні положення теми, але є деякі неточності у викладанні матеріалу, теоретичні поняття недостатньо підкріплено фактичними даними.
	12-9	Основні положення теми розкрито, але деякі питання висвітлено неповно. Студент добре володіє матеріалом, але відсутня творчість та самостійність у дослідженні.
	9-6	Основні теоретичні питання висвітлено поверхнево, немає висновків або висновки не мають самостійного характеру; студент слабо володіє матеріалом.
	5-3	Основні положення теми висвітлено поверхнево, теоретичні положення не підкріплені фактичним матеріалом; немає висновків; студент слабо володіє матеріалом роботи.
	Min 0	Основні положення теми висвітлено поверхнево, з

		великою кількістю помилок; немає висновків; студент не володіє матеріалом роботи.
--	--	---

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни «Правовий захист економічної конкуренції» виставляється в залікову книжку відповідно до такої шкали:

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	Зараховано	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками		80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків		70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	Не зараховано	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		0 – 34

7. Інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

7.1. Нормативно-правові акти.

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № №18 -22. Ст. 144.
2. Про захист економічної конкуренції: Закон України від 11.01.2001 № 2210-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 12. Ст. 64.
3. Про Антимонопольний комітет України: Закон України від 26 листоп. 1993 р. № 3659–XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 50. Ст. 472.
4. Про захист від недобросовісної конкуренції: Закон України від 7 черв. 1996 р. № 236/96–ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 36. Ст. 164.
5. Про природні монополії: Закон України від 20 квіт. 2000 р. № 1682–III. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 30. Ст. 238.
6. Методика визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку: затв. розпорядж. Антимонопол. ком. України від 5 берез. 2002 р. № 49–р. *Офіційний вісник України*. 2002. № 14. Ст. 778.
7. Про державну допомогу суб'єктам господарювання: Закон України

від 02.08.2018 №2481-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014, № 34, ст.1173

8. Положення про порядок подання заяв до Антимонопольного комітету України про попереднє отримання дозволу на концентрацію суб'єктів господарювання (Положення про концентрацію): затв. розпорядж. Антимонопол. ком. України від 19 лют. 2002 р. № 33–р. *Офіційний вісник України*. 2002. № 13. Ст. 679.

9. Положення про порядок подання заяв до органів Антимонопольного комітету України про надання дозволу на узгоджені дії суб'єктів господарювання (Положення про узгоджені дії): затв. розпорядж. Антимонопол. ком. України від 12 лют. 2002 р. № 26–р. *Офіційний вісник України*. 2002. № 11. Ст. 542.

10. Положення про порядок проведення перевірок додержання законодавства про захист економічної конкуренції : затв. розпорядж. Антимонопол. ком. України від 25 груд. 2001 р. № 182–р. *Офіційний вісник України*. 2002. № 7. Ст. 323.

11. Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України : затв. розпорядж. Антимонопол. ком. України від 23 лют. 2001 р. № 32–р. *Офіційний вісник України*. 2001. № 14. Ст. 622.

12. Порядок надання Кабінетом Міністрів України дозволу на узгоджені дії, концентрацію суб'єктів господарювання: затв. постановою Каб. Міністрів України від 28 лют. 2002 р. № 219. *Офіційний вісник України*. 2002. № 9. Ст. 405.

13. Правила розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції (Правила розгляду справ): затв. розпорядж. Антимонопол. ком. України від 19 квіт. 1994 р. № 5. *Верховна Рада України: офіц. веб-портал*. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0090-94>

14. Правила розгляду справ про порушення антимонопольного законодавства України : затв. розпорядж. Антимонопол. ком. України від 29 черв. 1998 р. № 169–р. *Офіційний вісник України*. 1998. № 30. Ст. 1144.

15. Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг : Закон України від 22.09.2016 №1540-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 51, ст.833

16. Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації: Указ Президента України. Положення від 23.11.2011 №1067/2011. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1067/2011/stru2#Stru>

7.2. Література

Основна література

17. Швидка Т. І. Конкурентне право: навч. посіб. Харків: Право, 2019. 96 с.

18. Швидка Т. І. Правовий захист економічної конкуренції: навч. посіб. Харків: Юрайт, 2015. 208 с.

19. Швидка Т. І. Господарське право в схемах і таблицях: навч. посіб. 2-ге видання, перероблене і доповнене. Харків: Право, 2019. 136 с

20. Швидка Т. І. Становлення сучасного конкурентного законодавства: світовий та вітчизняний досвід: монографія. Харків: Право, 2018. 168 с.
21. Швидка Т. І. Впровадження та застосування програми “leniency” в законодавство України за антиконкурентні узгоджені дії. *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Серія: Економічна теорія та право: зб. наук. пр.* 2016. № 4(27). С. 169-181.
22. Швидка Т. І. Проблеми притягнення до господарсько-правової відповідальності за правопорушення у сфері публічних торів. *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Серія: Економічна теорія та право: зб. наук. пр.* 2017. № 4(31). С. 156–167.
23. Швидка Т. І. Проблеми монополізації та антимонопольного регулювання на ринку інформаційних послуг та соціальних мереж. *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Серія: Економічна теорія та право : зб. наук. пр.* 2018. № 1 (32). С. 162–175.
24. Швидка Т. І. Конкурентна політика держави як ключовий чинник її правового організаційно-господарського впливу. *Науковий журнал "ScienceRise: Juridical Science"*. 2018. № 2 (4). С. 26-31.
25. Швидка Т. І. Визначення складу антиконкурентних узгоджених дій у формі спотворення результатів тендерів як виду конкурентних правопорушень. *Підприємництво господарство і право.* 2018. №7 (269). С. 70-74.
26. Швидка Т. І. Перспективи розвитку та модернізації конкурентного законодавства України в умовах глобалізації. *Науковий вісник Ужгородського Національного університету. Серія Право.* Випуск 51. Том.1 с. 128-133.
27. Швидка Т. І. Контроль за концентрацією та попередження зловживань монополієм становичем в рамках міжнародної конкуренції. *Науково-виробничий журнал “Держава та регіони” (Класичний приватний університет. м. Запоріжжя).* Серія: Право. 2018. № 3 (61). С. 59-65.
28. Швидка Т. І. Антиконкурентні узгоджені дії або картельні змови (небезпечні наслідки та проблеми притягнення до відповідальності). *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Серія: Економічна теорія та право : зб. наук. пр.* 2018. № 3(34). С. 119–131.
29. Швидка Т. І. Кваліфікація монополієм становича на ринках та підстави притягнення до відповідальності за зловживання ним. *Електронне наукове фахове видання Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого “Теорія і практика правознавства”*, 2018. Т. 2. № 14. URL: <http://tlaw.nlu.edu.ua/author/submission/144906>
30. Швидка Т. І. Правові механізми притягнення до відповідальності за антиконкурентні узгоджені дії (новели у законодавстві). *Науковий Вісник приватного і публічного права.* 2018. № 6. С. 171-177.
31. Швидка Т. І. Деолігархізація національної економіки як необхідний напрям конкурентної політики держави. *Підприємництво господарство і право.* 2019. № 7. (281). С. 53-59.
32. Швидка Т. І. Інструментальний механізм формування та реалізації

конкурентної політики держави. *Науковий збірник «Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції»*. 2019. № 4. С. 83-88.

33. Швидка Т. І. До питання про інституціалізацію конкурентної політики держави. *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Серія: Проблеми законності*. 2019. № 147. С. 131-139.

Додаткова література

1. Бакалінська О. О. Конкурентне право: навч. посіб. Київ: КНТЕУ, 2009. 380 с.

2. Безух О. В. Проблеми правового регулювання економічної конкуренції в Україні. Тернопіль, 2008. 192 с.

3. Борисенко З. Основи конкурентної політики: підруч. Київ: Таксон, 2004. 706 с.

4. Валітов С. С. Конкурентне право: навч. посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2006. 432 с.

5. Задихайло Д. В. Господарсько-правове забезпечення економічної політики держави: моногр. Харків: Юрайт, 2012. 456 с.

6. Олефір А. Угода про державні закупівлі СОТ: правові наслідки для України. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. №3. С. 79-84

7. Смирнова К. В. Правове регулювання конкуренції в Європейському Союзі: теорія і практика: *монографія*. Одеса: Фенікс, 2017. 490 с.